

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Micháliku a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Viliama Dohňanského **na neverejnom zasadnutí 5. apríla 2017** v Bratislave v trestnej veci proti **obžalovanému K. I.**, pre prečin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák., **o odvolaní obžalovaného** proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 13. novembra 2015, sp. zn. PK- 2 T 23/2015, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/ Tr. por. **sa z r u š u j e** napadnutý rozsudok v celom rozsahu.

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. **vec sa v r a c i a** súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 13. novembra 2015, sp. zn. PK-2 T 23/2015, bol obžalovaný K. I. uznaný za vinného z prečinu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

v úmysle vylákať finančné prostriedky v dobe od novembra 2011 do 02.04.2012 vo V. vyplnil v mene svojej manželky D. I. vedomostný test žiadateľa o finančný príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť s dátumom dňa 02.11.2011, žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku občanovi so zdravotným postihnutím s dátumom dňa 20.03.2012, čestné vyhlásenie žiadateľa s dátumom dňa 20.03.2012,

na ktorých dokladoch sfašoval podpis D. I. a predložil ich Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši, na základe ktorých bola podpísaná Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši Dohoda č. 008/§57/2012NPII-2B zo dňa 30.03.2012 o poskytnutí príspevku občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 57 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách v zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s príjemcom D. I., na ktorej sfašoval podpis D. I., rovnako sfašoval podpis D. I. aj na Žiadosti o priznanie postavenia chránenej dielne zo dňa 01.04.2012, a následne na Žiadosti o platbu č. 1 zo dňa 02.04.2012, na základe ktorej bol na účet majiteľa D. I. vedený v ČSOB, a.s. s dispozičným právom D. I. a K. I., dňa 11.04.2012 poskytnutý finančný príspevok v celkovej výške 9 928,99 €, ktorý K. I. použil pre vlastnú potrebu,

a takto konal aj napriek tomu, že D. I. bola v dobe od 10.03.2012 do 02.07.2012 hospitalizovaná vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici v dôsledku vážneho ochorenia s následkom imobility a stavu nesebestačnosti vyžadujúcom si trvalú opatrovateľskú starostlivosť, trvajúcim doposiaľ, a nespôsobilá vykonávať pohostinskú činnosť a výrobu hotových jedál pre výdajne v mieste vykonávania činnosti Modrý Kameň, na ktorú bol poskytnutý nenávratný finančný príspevok, čím porušil § 19 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši spôsobil škodu v celkovej výške 9 928,99 €, pozostávajúcu zo sumy 8 439,64 € tvoriacej 85 % podiel prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu a zo sumy 1 489,35 € tvoriacej 15 % podiel prostriedkov zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky,

teda predložil falošný doklad a použil prostriedky zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev na iný účel, ako boli pôvodne určené, a tým umožnil spôsobenie sprenevery prostriedkov z uvedeného rozpočtu a spôsobil tým činom väčšiu škodu a vylákal od iného príspevok zo štátneho rozpočtu, ktorého poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecne záväzného predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňal, a to tým, že ho uviedol do omylu v otázke ich splnenia.

Obžalovaný K. I. bol za to odsúdený podľa § 225 ods. 1, § 36 písm. j/, písm. l/, § 37 písm. h/, § 38 ods. 3, § 41 ods. 1 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody na 16 mesiacov. Podľa § 49 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. výkon trestu mu bol podmiennečne odložený a podľa § 50 ods. 1 Tr. zák. mu bola určená skúšobná doba na 2 roky.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. mu bola uložená povinnosť nahradiť poškodenému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši, ul. Madácha 2, 990 01 Veľký Krtíš, škodu vo výške 9 928,99€.

Na hlavnom pojednávaní po vyhlásení tohto rozsudku a po poučení obžalovaný v prítomnosti obhajcu uviedol, že v lehote 15 dní dá vedieť, či sa odvolá. Prokurátor uviedol, že sa nevyjadruje a poškodený prítomný nebol.

Obžalovaný prostredníctvom obhajcu 3. decembra 2015 podal proti tomuto rozsudku ešte pred jeho doručením odvolanie proti všetkým výrokom. Odvolanie doplnil 4. apríla 2016 po doručení rozsudku. Odôvodnil to tým, že jednotlivé dôkazy súd nesprávne a po právnej stránke vyhodnotil a z vykonaného dokazovania nevyplývalo z hľadiska objektívnej stránky naplnenie skutkových podstatí v označených prečinoch. Neuznáva trestnoprávne zavinenie a subjektívny vzťah ku skutkom. Pre naplnenie znakov prečinu podľa § 261 Tr. zák. sa vyžaduje také konanie voči rozpočtu európskych spoločností, ktoré umožní spôsobenie sprenevery, alebo protiprávne zadržanie prostriedkov z uvedeného rozpočtu. Práve táto príčinná súvislosť nebola predmetom dokazovania a nebola mu jednoznačným spôsobom preukázaná. Ustanovenie § 225 Tr. zák. vyžaduje podvodný spôsob konania a vychádzajúc zo všeobecnej súdnej praxe úmysel vylákať finančné prostriedky musí byť daný a preukázaný už od okamihu, keď o tento finančný prostriedok prejaví dotknutá osoba záujem. Musí ísť o osobu, ktorej zdravotná spôsobilosť je obmedzená, resp. znížená (§ 57 zák. č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti), žiadateľ nedisponuje plnohodnotným zdravím, musí byť zdravotne postihnutý, avšak schopný práce. Ide o rizikovú osobu, ktorá v priebehu prevádzkovania podnikateľskej činnosti, alebo v priebehu vybavovania sa môže stať práceneschopným, môže sa zhoršiť jej zdravotný stav a pod., teda to čo teraz. A to, že v priebehu procesu dokumentovania poskytnutia príspevku na zriadenie chránenej dielne, vrátane absolvovania školiacich kurzov, schvaľovania podnikateľských zámerov a pod., nastane zmena zdravotného stavu – práceneschopnosť, čo však samo o sebe ešte prinášať stav, že osoba sa nebude

môcť zapájať do zamýšľanej a predpokladanej podnikateľskej činnosti. Práve túto okolnosť súd nesprávne vyhodnotil, rovnako zaujal nesprávne skutkové stanovisko aj k dokazovaniu celého postupu týkajúceho sa podpisovania listín jeho rukou, avšak s úplným vedomím, resp. návodom zo strany zamestnanca úradu práce a sociálnych vecí a rodiny. Obžaloba náležitým spôsobom nepreukázala, že v čase keď sa robili prvotné právne úkony smerujúce k dosiahnutiu príspevku bola dispozícia žiadateľky taká, že by vylučovala možnosť vykonávať akúkoľvek zamýšľanú zárobkovú činnosť. Podvodné konanie obžaloba sústredila len na obdobie krátko pred poskytnutím príspevku, aj keď žiadny objektívny dôkaz nemôže slúžiť na to, že aj v období marca 2012 šlo o podvodné konanie. Zo zákona nevyplýva, že vznik akejkoľvek PN, alebo hospitalizácia vylučuje možnosť prevziať príspevok. On bol uvedený do omylu zamestnancami poskytovateľa a sami si mali dostriechnuť či listiny musí on podpísať, či musí byť platné plnomocenstvo a pod. Jednali s ním, mali vedomosť o prechodnej hospitalizácii a v skutočnosti až som značným odstupom času sa uzavrelo to, čo upravuje § 57 ods. 5 Zákona č. 5/2004 Z.z., podľa ktorého sa príspevok alebo jeho časť nepožaduje vrátiť, ak pred uplynutím 2 rokov prestal prevádzkovať zárobkovú činnosť zo zdravotného dôvodu, ktorý sa posudzuje podľa § 19 citovaného zákona. Takýto doklad vystavila MUDr. E. 14. marca 2013 pod č. 2013/13739, pričom z rozsudku nie je zrejmé, aké právne stanovisko k tomu zaujal súd. Manželka do 10. marca 2012 bola zdravá a spôsobilá samostatne konať a nebol dôvod, aby falšoval jej podpis na teste. K uzavretiu dohody musí predchádzať žiadosť, súčasťou ktorej je podnikateľský zámer, ktorý poskytovateľ preskúma a odobrí, ide o dlhodobý proces, nestačí obdobie od hospitalizácie manželky 10. marca 2012 do poskytnutia príspevku 2. apríla 2012. Zisťovať kolobeh listín u poskytovateľa nie je možné s náležitou presnosťou, lebo každý zamestnanec mal prezenčnú pečiatku, prijímaciu knihu, príjem písomností sa prijímal niekedy na podateľni a niekedy v kancelárii bez nejakej evidencie. Čerpanie príspevku na nákup podľa podnikateľského zámeru nebolo členené na prostriedky zo štátneho rozpočtu a z európskych fondov, čo v jeho prípade nebolo takéto konanie preukázané. Až do rozhodnutia MUDr. E. veril, že zdravotný stav manželky sa zlepšil, v súčasnosti je imobilná, musí sa o ňu starať. Zákon s takou situáciou počíta, a preto považuje za nespravodlivé pokiaľ je braný na zodpovednosť, hoci nebol priamym žiadateľom príspevku. Sekundoval pri vybavovaní administratívnych záležitostí a konal – prípadne podpisoval to, čo mu kázali zamestnanci poskytovateľa príspevku. Považuje sa za nevinného. V ďalšom poukázal na chronológiu zdravotného stavu manželky a na obsah svedeckých výpovedí Ing. A. S., M. M., Ing. B. V., Ing. T. T., Ing. D. F. a Ing. Š. H.. V rámci ďalšieho

postupu uplatní požiadavku, aby súd v rámci dokazovania žiadal doplniť stanovisko znalca z oblasti písomznanectvo, pretože jemu nemôže byť na ujmu, že znalec stratí spôsobilosť na podávanie znaleckého posudku v priebehu trestného konania a nemôže výpoveďou potvrdiť základné stanovisko. Súdu vytýka podstatné chyby konania spočívajúce v znaleckom dokazovaní a objasňovaní veci, neúplnosť skutkových zistení, a preto treba niektoré dôkazy opakovať, alebo vykonať ďalšie. Žiada, aby odvolací súd na verejnom zasadnutí napadnutý rozsudok zmenil tak, že ho spod obžaloby oslobodí z dôvodu, že jeho konanie nevykazuje znaky prečinov, resp. zruší rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. a/, písm. b/, písm. c/, písm. d/, písm. f/ Tr. por. a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. prikáže súdu I. stupňa, aby opätovne prehodnotil právne závery už aj s prihliadnutím na kompetencie a počínanie zodpovednej pracovníčky Ing. A., s ktorou on v kontakte nie je, pretože jej povrchná práca, resp. nedôsledné evidovanie spisov sa zakrýva pracovnou záťažnosťou a pod.

Rozsudok bol doručený prokurátorovi 4. februára 2016, obžalovanému 15. februára 2016, obhajcovi a poškodenému, obom zhodne 9. februára 2016.

Odvolanie obžalovaného bolo prokurátorovi zaslané na vedomie 4. decembra 2015 a 11. apríla 2016, k čomu sa doposiaľ nevyjadril. Odvolanie so spisom bolo odvolaciemu súdu doručené 12. apríla 2016.

Na podklade odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (ďalej len najvyšší súd alebo odvolací súd) podľa § 317 ods. 1 Tr. por. preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného K. I. je dôvodné, a to pre procesné chyby súdu prvého stupňa, ktoré sa premietli do ustáleného skutkového stavu, ktorý je predčasný a neúplný.

Podľa § 321 ods. 1 Tr. por. odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj

a) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby,

b) pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie,

c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov, na ktorých objasnenie treba dôkazy opakovať alebo vykonať ďalšie dôkazy.

Obžalovaný a jeho obhajca počas vykonávania dôkazov na hlavnom pojednávaní 13. novembra 2015 namietali znalecký posudok z odboru písmoznalectva, odvetvia ručné písmo vyhotovený znalcom Bc. M. N. v tom smere, že tento znalecký posudok je bez dôkaznej sily. Súčasne navrhli oboznámiť sa s nimi zadováženého stanoviska znalkyne Ing. B. z odvetvia kriminalistika, grafická diagnostika, z ktorého vyplýva, že je možné podľa spôsobu písania preukázať, že písomnosti boli písané v jeden čas. Hoci prokurátor navrhol čítať znalecký posudok, obhajca uviedol, že ponecháva na rozhodnutie súdu, či bude tento posudok čítať. Teda obžalovaný ani jeho obhajca nedali zákonom požadovaný súhlas na jeho prečítanie. Súd oboznámením s týmto posudkom procesné strany formou prečítania porušil ustanovenie § 268 ods. 2 Tr. por. A to nielen tým, že tento dôkaz prečítal bez súhlasu obžalovaného, ale urobil tak za situácie, keď vznikli pochybnosti o jeho správnosti a úplnosti, čo si vyžadovalo doplnenie v zmysle návrhu obhajoby, ktoré ale už nemohol urobiť pôvodný znalec, nakoľko bol už vyškrtnutý zo zoznamu znalcov.

Odvolací súd dospel k názoru, že súd prvého stupňa vo veci rozhodol aj na podklade nezákonne prečítaného znaleckého posudku z odboru písmoznalectva, odvetvia ručné písmo. Navyše tento znalec v prípravnom konaní nebol vypočutý v dôsledku čoho nemohol obžalovaný tomuto znalcovi klásť otázky, čím bol ukrátený na svojich obhajobných právach v rámci kontradiktórneho procesu. Takto vykonaný dôkaz je absolútne nespôsobilý na ustálenie skutkového stavu a na posúdenie viny obžalovaného. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť v celom rozsahu.

Okrem uvedeného odvolací súd zistil aj to, že prvostupňový súd nepostupoval správne, keď čiastočné použitie poskytnutého finančného príspevku na nákup zariadenia do pohostinstva – chránenej dielne zo strany obžalovaného nebolo vzaté vôbec do úvahy. Obžalovaný totiž v rámci obhajoby predložil dôkazy o tomto nákupe – zaobstaraní, bez toho, aby tieto veci boli ohodnotené a o takto zistenú čiastku, aby bola znížená celková škoda.

Nie je vylúčené, že výsledok takéhoto postupu by mohol mať vplyv na právnu kvalifikáciu žalovaného skutku, ale taktiež na výšku spôsobenej škody, ktorá mu bola D. k náhrade.

Prvostupňový súd sa v napadnutom rozsudku dôsledne nevysporiadal ani s obhajobou obžalovaného v tom smere, že pri poskytovaní pomoci manželke so zdravotným postihnutím v súvislosti so získaním nenávratného finančného príspevku sa riadil pokynmi zamestnancov úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Svedeckými výpoveďami bolo pritom zistené, že títo zamestnanci nepostupovali v súlade so zákonom a aj v dôsledku toho bola podpísaná obžalovaným nielen dohoda z 30. marca 2012, ale aj ďalšie k tomu potrebné doklady. Uvedené pochybenia zo strany pracovníkov tohto úradu nemôžu síce obžalovaného zbaviť zodpovednosti, ale nepochybne majú dopad na mieru zavinenia. Nie je možné akceptovať prenesenie pochybení pracovníkov úradu práce do trestnej zodpovednosti obžalovaného.

Napokon prvostupňový súd nevenoval pozornosť ani tej skutočnosti, že obžalovaný ako laik nemohol vedieť o tom, ako sa bude zdravotný stav jeho manželky vyvíjať, vychádzať mohol iba z lekárskeho správ a vyjadrení lekárov. Ak je tvrdenie v skutkovej vete napadnutého rozsudku objektívne, tak potom obžalovaný v novembri 2011 nemohol vedieť, aký vývoj bude mať zdravotný stav jeho manželky. Súdom ustálený priamy úmysel obžalovaného pri páchaní žalovaného skutku (obžalovaný nepopiera podpisovanie dokladov za manželku a ani získanie nenávratného príspevku na podnikanie), vzhľadom na uvedené je spochybňovaný, pretože čiastočné obhajobné tvrdenia obžalovaného sú potvrdzované inými dôkazmi, ktoré mal a má súd k dispozícii. Ani z jedného doposiaľ vykonaného dôkazu, resp. z ich súhrnu totiž nevyplýva, že obžalovaný od novembra 2011 konal v priamom úmysle uviesť pracovníkov úradu práce do omylu. Obžalovaný však predkladal doklady, ktoré neobsahovali nepravdivé údaje, z vykonaných dôkazov to totiž nevyplýva a tieto (určite viaceré z nich) mal podpísať (falošoval podpis manželky) na pokyn pracovníkov úradu práce, resp. títo pracovníci nenamietali, ak ich podpisoval pred nimi.

Vyjadrené bez akýchkoľvek pochybností preukazuje, že vo veci bude potrebné pribrať nového znalca z odboru písmaoznactva, ktorý bude musieť zodpovedať aj na otázky zo strany obhajoby tak, ako sú uvedené v stanovisku Ing. B.. Taktiež bude potrebné vykonať obhliadku nakúpeného – zaobstaraného zariadenia do pohostinstva a tieto predmety oceniť odborným vyjadrením, resp. znaleckým posudkom. Uvedené zistenia premietnuť

do skutkových zistení a do právnej kvalifikácie za súčasného zohľadnenia pochybení pracovníkov úradu práce a z toho vyplývajúci postup obžalovaného.

Najvyšší súd už iba pripomína, že na trestnosť činu podľa § 225 Tr. zák. sa vyžaduje, aby páchatel' uvedené plnenie od oprávneného subjektu vylákal tým, že **predstiera okolnosti, ktoré nie sú v súlade s príslušným zákonom alebo osobitným právnym predpisom, ktorý určuje spôsob ich poskytnutia**. Tohto trestného činu sa teda dopustí ten, kto pri predkladaní žiadosti - dokumentácie o poskytnutie prostriedkov z týchto rozpočtov, fondov uvedie nepravdivé údaje, na podklade ktorých sú mu tieto poskytnuté, hoci nespĺňa zákonné podmienky na ich poskytnutie. Obdobné to platí aj pri trestnom čine podľa § 261 Tr. zák., kde sa vyžaduje, aby páchatel' predložil falošný doklad a použil prostriedky zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev na iný účel, ako boli pôvodne určené. Použitie príspevku nebolo súdom dôsledne zisťované a k obhajobe obžalovaného v tomto smere nebolo vykonané žiadne dokazovanie.

Z doteraz vykonaných dôkazov takéto závery nevyplývajú a prvostupňový súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal tým, v čom spočívalo konanie obžalovaného z hľadiska naplnenia uvedených zákonných znakov trestného činu, z ktorého ho uznal za vinného.

Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok súdu I. stupňa zrušil v celom rozsahu z dôvodov vyššie uvedených a tomuto súdu vrátil vec, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Podľa § 327 ods. 1 Tr. por. súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd, a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil.

Podľa § 327 ods. 2 Tr. por. ak bol napadnutý rozsudok zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obžalovaného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech.

Odvolací súd na podklade vyjadreného rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 5. apríla 2017

JUDr. Štefan M i c h á l i k , v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Viliam Dohňanský

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová